

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu III Wydział Karny

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Magdalena Grzybek

Protokolant: st. prot. sąd. Agnieszka Klimczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu – Hieronima Mazurka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach: 8 czerwca i 11 lipca 2017 roku w P.

sprawy z wniosku **R. P.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne zatrzymanie w dniu 20 grudnia 2015 roku w sprawie KPP we W. sygn. akt RSD 4/16

1. Na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy R. P. kwotę 500 (pięćset) złotych tytułem zadośćuczynienia, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,
2. w pozostałym zakresie wniosek oddala,
3. na podstawie art. 554 § 4 k.p.k. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Magdalena Grzybek

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 17 października 2016 roku R. P. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa kwoty 50.00 złotych tytułem odszkodowania, 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia, renty w kwocie po 30.000 złotych miesięcznie poczynając od dnia 20 grudnia 2015 roku oraz o „ustalenie szkód na przyszłość jakie jeszcze wynikną dla Poszkodowanego R. P. z tytułu czynów zabronionych tzw. (...)”, za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie w dniu 20 grudnia 2015 roku. KPP we W..

W uzasadnianiu wnioskodawca opisał przebieg zatrzymania w dniu 20 grudnia 2015 przez funkcjonariuszy KPP we W..

Prokurator wniósł o oddalenie wniosku w całości.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 grudnia 2015 roku ok godz. 19.40 wnioskodawca R. P. przechodził w niedozwolonym miejscu przez tory na terenie dworca PKP we W.. Podeszli do niego funkcjonariusze Służby Ochrony Kolei P. G., A. S. i J. S.. P. G. przedstawił się i zażądał okazania zezwolenia na przechodzenie przez torowisko w tym miejscu. R. P. oświadczył, że nie ma czasu i zaczął oddalać się, w związku z czym P. G. chwycił go za rękaw kurtki. R. P. zaczął krzyczeć, że chce go zamordować, wyzywać P. G. od bandyty. Nie chciał okazać dowodu tożsamości, żądał przyjazdu policji i pogotowia ratunkowego. Po chwili sam wyciągnął telefon i zadzwonił po policję i pogotowie mówiąc, że napadł go bandzior.

Za chwilę na miejsce przybył patrol policji z Komendy Powiatowej Policji we W., a po upływie około 10 minut pogotowie ratunkowe, ale w załodze nie było lekarza. R. P. odmówił poddania się badaniu żądając zbadania go przez lekarza.

R. P. w obecności funkcjonariuszy policji, którzy dokonali jego zatrzymania za znieważenie funkcjonariusza SOK, zabrany został karetką pogotowia do szpitala Powiatowego we W.. Odmówił tam leczenia i był agresywny wobec personelu medycznego. Został wypisany ze szpitala, a następnie przewieziony do Komendy Powiatowej we W., gdzie sporządzono protokół zatrzymania i wnioskodawca poddany został badaniu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu oraz przesłuchany w charakterze świadka.

O godzinie 22.05 wnioskodawca został zwolniony.

R. P. zatrzymany został w dniu 20 grudnia 2015 roku o godzinie 20.00, a zwolniony tego samego dnia o godzinie 22.05. Przez ten czas nie stosowano wobec niego żadnych form przymusu.

W dniu 4 stycznia 2016 roku wszczęto dochodzenie w sprawie dokonanego w dniu 20 grudnia 2015 roku we W. na ul (...) znieważenia funkcjonariusza Służby Ochrony Kolei P. G. przez R. P..

Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2016 roku dochodzenie umorzono wobec stwierdzenia znikomej społecznej szkodliwości czynu.

Przesłuchany na rozprawie wnioskodawca **R. P.** złożył zeznania w których podał, że w dniu zatrzymania nie przechodził przez tory, został napadnięty bez powodu przez funkcjonariuszy SOR i nie wyzywał ich wulgarnymi słowami. Sąd uznał za wiarygodne zeznania dotyczące tego, że zatrzymany został na dworcu PKP we W., skąd zabrany został do szpitala. Niewiarygodne są zeznania wnioskodawcy R. P. dotyczące tego, że został bez powodu napadnięty przez funkcjonariuszy SOK i nie wyzywał ich wulgarnymi słowami.

Zeznania wnioskodawcy pozostają w sprzeczności z zeznaniami świadków **M. B., T. S., J. S., P. G. i A. S.**, które korespondowały ze sobą tworząc spójną całość, a podane przez nich okoliczności w całości znajdowały potwierdzenie w dokumentach zgromadzonych w aktach sprawy a w szczególności w protokole zatrzymania. Na fakt, że to wnioskodawca R. P. zachowywał się agresywnie wskazują nie tylko zeznania świadków, ale również karta leczenia szpitalnego z dnia 20 grudnia 2015 roku.

Zeznania wymienionych wyżej świadków w całości zasługiwały na wiarę.

Za w pełni przydatne Sąd uznał dokumenty zgromadzone w aktach sprawy przedmiotowej sprawy. Zostały one sporządzone w wymaganej formie, przez uprawnione do tego podmioty, w granicach ich kompetencji. Autentyczności oraz prawdziwości treści w nich zawartych nie kwestionowała żadna ze stron, a i Sąd przez wzgląd na wyżej podane cechy tychże dokumentów nie uznał za konieczne czynienia tego z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniosek okazał się zasadny w części.

Zgodnie z art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 552 § 1 k.p.k., oskarżonemu lub podejrzanemu, wobec którego stosowano niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania wobec niego wspomnianego środka zapobiegawczego. Odpowiedzialność Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie oparta jest na zasadzie ryzyka, a nie na zasadzie winy, co powoduje, że niewątpliwie niesłusznym, w rozumieniu art. 552 § 4 k.p.k., jest takie zatrzymanie, które było stosowane z obrazą przepisów rozdziału 244 k.p.k. oraz zatrzymanie powodujące dolegliwość, której zatrzymany nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a także, w szczególności, prawomocnego jej rozstrzygnięcia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 r., sygn.

akt I KZP 27/99, OSNKW 1999, nr 11-12, poz. 72 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2002 r., sygn. akt III KKN 452/99, System Informacji Prawnej LEX nr 53905).

Zgodnie z treścią art. 244 k.p.k. Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że popełniła ona przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa bądź też nie można ustalić jej tożsamości albo istnieją przesłanki do przeprowadzenia przeciwko tej osobie postępowania w trybie przyspieszonym. Podstawowym warunkiem legalizującym zatrzymanie jest istnienie „uzasadnionego przypuszczenia”, że określona osoba popełniła przestępstwo. Muszą zatem istnieć dane pozwalające na zasadne wysnuć takiego przypuszczenia. A *minori ad maius* zatrzymanie jest tym bardziej dopuszczalne przy ujęciu na gorącym uczynku lub w wyniku bezpośredniego pościgu za sprawcą. Przypuszczenie to taki stan subiektywny, oparty na posiadanych danych, z których wysnuć można logicznie wniosek, iż możliwe jest, że zaistniało to, czego przypuszczenie owo dotyczy (w tym wypadku, że dana osoba popełniła przestępstwo). Dla zatrzymania wymaga się jednak jeszcze, aby przypuszczeniu temu dodatkowo towarzyszyła wspomniana wcześniej obawa ukrycia się lub ucieczki tej osoby albo zatarcia śladów, o ile nie będzie ona zatrzymana, bądź istniała niemożność ustalenia jej tożsamości.

Kodeks wprowadza po stronie zatrzymującego obowiązek „natychmiastowego” poinformowania zatrzymanego o przyczynach zatrzymania oraz o przysługujących mu prawach, a także obowiązek wysłuchania go (§ 2). Wymóg natychmiastowości oznacza, że informacja i pouczenie powinny nastąpić już przy zatrzymaniu osoby. Pouczenie o prawach powinno obejmować informację o możliwości:

- a) skontaktowania się z adwokatem (art. 245 § 1 k.p.k.),
- b) żądania powiadomienia o zatrzymaniu osób najbliższych lub zakładu pracy (art. 245 § 2 k.p.k. w zw. z art. 261 § 1 i 3 k.p.k.),
- c) wystąpienia z zażaleniem do sądu na zatrzymanie (art. 246 k.p.k.), a także
- d) wypowiedzenia się co do przyczyn zatrzymania (art. 244 § 2 *in fine* i § 3 zd. II k.p.k.).

Informacja o przyczynach zatrzymania powinna zaś wskazywać na przypuszczenie popełnienia przestępstwa, które legło u podstaw zatrzymania, jak i na obawę, którą kierował się zatrzymujący uznając zatrzymanie za niezbędne.

Kodeks wprowadza ustawowy wymóg sporządzenia protokołu z zatrzymania (§ 3 *in principio* i art. 143 § 2 k.p.k.), precyzując szczególne warunki treści takiego protokołu (§ 3), który ponadto winien odpowiadać rygorom wskazanym w art. 148 k.p.k. (np. odnośnie do przebiegu zatrzymania). W protokole tym, sporządzanym niezwłocznie po faktycznym zatrzymaniu, ale nie w trakcie zatrzymywania, winno dodatkowo znaleźć się m.in. wskazanie przyczyny zatrzymania wraz z podaniem, o jakie przestępstwo podejrzewa się zatrzymanego i z podaniem obawy, z tytułu której następuje zatrzymanie, a także wskazanie miejsca, dnia i godziny zatrzymania (§ 3 zd. I). Przez „godzinę zatrzymania” należy rozumieć moment faktycznego zatrzymania, a nie moment doprowadzenia na posterunek Policji, chodzi przy tym, jak się wydaje, nie tylko o podanie pełnej godziny, ale także minuty, skoro czas zatrzymania liczy się „od chwili zatrzymania”, a nie „od godziny”, w jakim ono nastąpiło (art. 248 § 1 k.p.k.).

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż zatrzymanie R. P. w dniu 20 grudnia 2015 roku było niewątpliwie niesłuszne, bowiem w dniu 26 stycznia 2016 roku postępowanie umorzono.

W rezultacie wykonania niewątpliwie niesłusznego zatrzymania (w okresie określonym powyżej) wnioskodawca doznał z pewnością szkody niematerialnej (krzywdy), co czyni zgłoszone przez niego roszczenie o zadośćuczynienie usprawiedliwionym co do zasady.

Pozbawienie wolności, stosowane w przypadku wnioskodawcy 2 godziny przebiegało zgodnie z przyjętą procedurą, a wnioskodawca związku z zastosowaniem tego środka przymusu nie odniósł żadnych nadmiernych dolegliwości.

Suma zadośćuczynienia pieniężnego, mająca rekompensować krzywdę doznaną przez niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie winna być „odpowiednia” (art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 445 § 2 k.c.). Pojęcie to ma wprawdzie charakter niedookreślony, tym niemniej w orzecznictwie wskazuje się pewne kryteria, którymi należy kierować się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia, a mianowicie to, że musi ono mieć charakter kompensacyjny, a więc winno przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, nie będącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. Określając wysokość zadośćuczynienia należy wziąć pod uwagę nie tylko czas trwania niewątpliwie niesłusznego zatrzymania, ale także stopień dolegliwości, z jaką wiązało się stosowanie tego środka, a więc przykrości i przeżycia natury moralnej z tego wynikające (uczucie przykrości, utrata dobrego imienia) konieczność poddania się rygorom związanym z zatrzymaniem, jak również ewentualny ostracyzm środowiskowy i nieprzychylnie reakcje po zwolnieniu. Zarazem należy kwotę zadośćuczynienia oznaczać z umiarem, stosownie do realiów społecznych, jak zamożność mieszkańców, wartość pieniądza itp., by nie pozostało poczucie krzywdy zatrzymanego niesłusznie, ale i by orzeczenie nie było sposobem uzyskania nadmiernych korzyści finansowych.

Uwzględniając wszystkie powyższe okoliczności, Sąd Okręgowy uznał, iż sumą zadośćuczynienia adekwatną do doznanej przez wnioskodawcę krzywdy, będzie kwota 500 zł. Taką też sumę tytułem zadośćuczynienia, zasądził Sąd na rzecz wnioskodawcy w punkcie 1. wyroku.

Sąd uznał, iż roszczenie wnioskodawcy P. P. w zakresie przekraczającym kwotę zasądzoną tytułem zadośćuczynienia było bezzasadne, mając w tym względzie na uwadze fakt, iż zatrzymanie przebiegało zgodnie z przyjętą procedurą, a wnioskodawca związku z zastosowaniem zatrzymania przez funkcjonariuszy policji nie odniósł żadnych dolegliwości.

Nadto Sąd nie zasądził odszkodowania z uwagi na fakt, że w związku z zatrzymaniem wnioskodawca nie poniósł żadnej szkody. Jak sam zeznał, torby, które miał ze sobą w komisariacie zabrał ze sobą. Nie ma w niniejszym postępowaniu znaczenia fakt, co stało się z przedmiotami, które posiadał przy sobie po zwolnieniu go.

Sąd w niniejszym postępowaniu nie rozpoznaje wniosków o ustalenie renty.

Mając na uwadze powyższe Sąd w pozostałej części wniosek oddalił.

Podstawę orzeczenia o kosztach procesu stanowił art. 554 § 2 k.p.k. (punkt 3 wyroku).

SSO Magdalena Grzybek

ZARZĄDZENIE

Proszę:

1. odnotować w kontrolce uzasadnień,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy z pouczeniem i jego pełnomocnikowi.
3. przedłożyć za 14 dni od doręczenia lub z apelacją.

SSO Magdalena Grzybek